

Rusijos karas Ukrainoje:
verslui svarbių teisės aktų apžvalga

2022 m. gruodis

Rusijos karas Ukrainoje paskatino precedento neturintį viso pasaulio šalių atsaką – ekonomines sankcijas ir kitas ribojamąsias priemones Rusijos ir Baltarusijos subjektams. Jų poveikį jaučia ir Lietuvos įmonės, turinčios verslus ar kitokius verslo santykius tose šalyse. Tokioms įmonėms šiuo metu kyla įvairių teisinių klausimų, kaip pavyzdžiui verslo nutraukimo ar veiklos perkėlimo, sutarčių vykdymo ir kt., todėl, šiuo naujienlaiškiu padėsime Jums sekti verslui svarbius teisės aktus ar jų pakeitimus Europoje, Lietuvoje, Ukrainoje, Rusijoje ir Baltarusijoje.

Europos Sąjungos atsakas

- ES Taryba priėmė aštuntąjį sankcijų Rusijai [paketa](#):
 - nustatoma Rusijos naftos gabenimo jūra į trečiąsias šalis kainų viršutinė riba, kiti žalios naftos, jos produktų gabenimo jūra apribojimai;
 - pratęsiamas importo draudimas plieno gaminiams (kurių kilmės šalis – Rusija arba kurie eksportuojami iš Rusijos);
 - importo apribojimai taikomi medienai, popieriui, cigaretėms, plastikui, kosmetikai, juvelyrinės pramonėje naudojamiems brangesiems metalams;
 - ribojamas aviacijos sektoriuje naudojamų papildomų prekių pardavimas, tiekimas, perdavimas ar eksportas;
 - sankcijos taikomos visiems asmenims/subjektams, kurie prisidėjo prie neteisėtų „referendumų“ organizavimo, gynybos sektoriaus atstovams ir žinomiems asmenims, skleidusiems dezinformaciją apie karą;

- ribojamų prekių, kurios gali prisidėti prie Rusijos karinio ir technologinio tobulinimo, sąrašo išplėtimas: įtraukti tam tikri elektroniniai komponentai, papildomos cheminės medžiagos ir kitos prekės;
- draudimas parduoti, perduoti ar eksportuoti civilinius šaunamuosius ginklus, jų pagrindinius komponentus ir šaudmenis, karines transporto priemones ir įrangą, sukarintą įrangą ir atsargines dalis;
- draudimas ES piliečiams eiti bet kokias pareigas tam tikrų Rusijos valstybei priklausančių ar jos kontroliuojamų juridinių asmenų, subjektų ar įstaigų valdymo organuose;
- draudimas teikti kriptovaliutų paslaugas Rusijos gyventojams, neatsižvelgiant į bendrą šių kriptovaliutų vertę;
- draudimas teikti architektūros ir inžinerijos paslaugas, IT konsultacines paslaugas ir teisinės konsultacijas Rusijoje.

- Europos Parlamentas (EP) paskelbė [rezoliuciją](#), kuria pripažino, kad Rusija yra terorizmą remianti valstybė:

- rezoliucijoje nurodo, kad tyčiniai Rusijos pajėgų išpuoliai prieš Ukrainos gyventojus, civilinės infrastruktūros naikinimas ir kiti šiurkštūs tarptautinės ir humanitarinės teisės pažeidimai prilygsta terorizmui ir karo nusikaltimams;
- ES šiuo metu neturi jokio teisinio mechanizmo, kuris leistų valstybę pripažinti terorizmo rėmėja, ar terorizmą remiančių valstybių sąrašo, todėl EP ragina ES ir visas jos valstybes sukurti tokį sąrašą ir į jį įtraukti Rusiją (tai leistų Maskvai taikyti tam tikras sankcijas ir turėtų ribojamąjį poveikį ES santykiams su Rusija);
- EP ragina ES dar labiau izoliuoti Rusiją tarptautiniuose santykiuose, susilaikyti nuo renginių Rusijoje organizavimo, riboti Rusijos veiklą tarptautinėse organizacijose;
- siūlo silpninti diplomatinius santykius su Rusija, sumažinti iki būtino minimumo ES kontaktus su Rusijos pareigūnais ir uždaryti su Rusijos valdžios institucijomis susijusias ir ES veikiančias organizacijas, kurios platina propagandą.

- Europos Komisija [pranešimu](#) paskelbė apie parengtą devintąjį sankcijų Rusijai paketą:
 - 200 asmenų ir subjektų įtraukiami į sankcionuojamųjų sąrašą (žmonės, kurie prisidėjo prie brutalių civilių atakų, Ukrainos vaikų grobimų, pavyzdžiui Rusijos ginkluotosios pajėgos, Dūmos nariai, ministrai, politinės partijos);
 - į sankcijų sąrašą įtraukiami 3 nauji bankai, įskaitant visišką Rusijos regioninės plėtros banko sandorių uždraudimą;
 - dronų variklius uždraudžiama eksportuoti į Rusiją ir trečiąsias šalis, kurios galėtų tiekti dronus Rusijai;
 - apribojamas naujų prekių eksportas: cheminių medžiagų, paralyžuojančių medžiagų, elektronikos, IT komponentų;
 - stabdomas 4 kanalai, kurie platina propagandą, turinio perdavimas ES;
 - nauji ribojimai energetikos ir kasybos sektoriuose, pavyzdžiui, naujų investicijų į kasybą Rusijoje draudimas;
 - dėl šių sankcijų dar turės susitarti šalių narių ambasadoriai, todėl jos dar gali kisti.

Lietuvoje

- Ekonomikos ir inovacijų ministerija [pranešime](#) nurodė, kad:
 - Vyriausybė pritarė ministerijos siūlymui net ir nepaprastajai padėčiai galiojant tik tam tikrose teritorijose palikti galimybę iš viešųjų pirkimų konkursų šalinti su priešiškomis valstybėmis susijusias įmones/nutraukti su jomis sudarytas sutartis;
 - į priešiškų valstybių/teritorijų sąrašą yra įtrauktos: Rusija, Baltarusija, aneksuotas Krymas, Moldovos vyriausybės nekontroliuojama Padniestrės teritorija, Sakartvelo vyriausybės nekontroliuojamos Abchazijos ir Pietų Osetijos teritorijos;

- Viešųjų pirkimų įstatyme numatyta, kad nuostata, leidžianti tiekėjus vertinti atsižvelgiant į jų sąsajas su priešiškomis valstybėmis, viešuosiuose pirkimuose galioja tol, kol šalyje įvesta nepaprastoji padėtis, taip pat ir kitais Vyriausybės nustatytais atvejais (įvedus nepaprastąją padėtį tik tam tikruose pasienio ruožuose, minėtos nuostatos nebegalėtų būti taikomos).
-
- Ekonomikos ir inovacijų ministerija [pranešime](#) paskelbė, kad pradeda veikti paskolų priemonė nukentėjusiems verslams:
 - verslas, nukentėjęs nuo Rusijos vykdomos karinės agresijos prieš Ukrainą pasekmių ir pakilusių energijos kainų, jau gali kreiptis į nacionalinę plėtros įstaigą „Investicijų ir verslo garantijos“ (INVEGA) dėl tiesioginių paskolų apyvartinėms lėšoms likvidumui užtikrinti ir investicijoms finansuoti;
 - priemonei įgyvendinti numatyta 50 mln. eurų;
 - tiesioginės paskolos bus teikiamos smulkiojo ir vidutinio verslo subjektams bei didelėms įmonėms;
 - paskolas galės gauti verslai, kurie atitinka bent vieną iš trijų sąlygų (pavyzdžiui, jeigu gamtinių dujų tiekimo, šilumos tiekimo ir elektros energijos tiekimo paslaugų sąnaudos sudaro ne mažiau kaip 8 proc. metinių įmonės sąnaudų (pagal 2021 m. duomenis) arba jeigu vykdoma viena iš ekonominių veiklų patenka tarp itin paveiktų sektorių, kurie nurodyti [Europos Komisijos komunikato I priede](#);
 - paskolą taip pat bus galima gauti, jeigu vykdomo eksporto į Ukrainą ar importo iš jos dalis ir (ar) importo iš Rusijos ir (ar) Baltarusijos dalis sudaro ne mažiau kaip 25 proc. bendro įmonės importo ar eksporto (įskaitant ir su ES šalimis) dalies nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2021 gruodžio 31 d.;
 - maksimali paskolos trukmė – 3 metai apyvartinėms ir 6 metai investicinėms paskoloms;

Rusijoje

- 2022 m. rugsėjo 8 d. Rusijos Federacijos Prezidentas pasirašė [dekretą](#) Nr. 618 „Dėl specialios tam tikrų rūšių sandorių (operacijų) tarp tam tikrų asmenų sudarymo (vykdymo) tvarkos“ (toliau – dekretas):
 - dekretas nustato specialią tvarką sandorių (operacijų), kuriais tiesiogiai ir (arba) netiesiogiai sukuriamos, pakeičiamos ir (arba) panaikinamos teisės valdyti, naudoti ir (arba) disponuoti ribotos atsakomybės bendrovių (išskyrus kredito ir ne kredito finansų įstaigas) akcijų paketais arba kitos teisės, leidžiančios kontroliuoti ribotos atsakomybės bendrovių valdymą ir (arba) jų ūkinę veiklą, sudarymui (vykdymui) tarp šalių (toliau – draudžiami sandoriai):
 - 1) Rusijos gyventojų ir užsienio asmenų, susijusių su "nedraugiškomis" valstybėmis (įskaitant atvejus, kai "nedraugiška" valstybė yra tokio užsienio asmens pilietybės valstybė, registracijos vieta, pagrindinė verslo veiklos ar pelno gavimo vieta), arba asmenų, kuriuos kontroliuoja tokie užsienio asmenys ("nedraugiškų" valstybių užsienio asmenys");
 - 2) "nedraugiškų" valstybių užsienio asmenų ir "nedraugiškų" valstybių užsienio asmenų; ir
 - 3) "nedraugiškų" valstybių užsienio asmenų ir užsienio asmenų, kurie nėra "nedraugiškų" valstybių užsienio asmenys.
 - nuo šiol draudžiami sandoriai gali būti sudaromi (vykdomi) tik gavus specialų Vyriausybės užsienio investicijų kontrolės komisijos leidimą, o tokiam leidime (jei reikia) gali būti nustatytos draudžiamų sandorių sudarymo (vykdymo) sąlygos;
 - specialių leidimų išdavimo tvarką Nutarimo Nr. 618 tikslais nustato Rusijos Federacijos Vyriausybė per 10 dienų nuo 2022 m. rugsėjo 8 d.;
 - dekretas netaikomas sandoriams, kuriuos reglamentuoja arba kuriems taikomas specialus režimas, nustatytas:

- 1) 2022 m. birželio 30 d. Rusijos Federacijos prezidento dekretu Nr. 416 „Dėl specialiųjų ekonominių priemonių taikymo kuro ir energetikos sektoriuje, susijusių su nedraugiškais tam tikrų užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų veiksmais“; ir (arba)
- 2) 2022 m. rugpjūčio 5 d. Rusijos Federacijos prezidento dekretu Nr. 520 „Dėl specialiųjų ekonominių priemonių, susijusių su tam tikrų užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų nedraugiškais veiksmais, taikymo finansų ir kuro bei energetikos srityse“.

Daugiau informacijos:

Vilija Vaitkutė Pavan

Partnerė

vilija.vaitkute.pavan@ellex.legal

Tel. +370 698 82026

Rūta Jasilionė

Asocijuotoji teisininkė

ruta.jasilione@ellex.legal

Tel. +370 618 28304

Saulius Bareika

Jaunesnysis teisininkas

saulius.bareika@ellex.legal

Tel. +370 521 94632